

Települési értéktár Gárdonyban - elkezdődik az értékek gyűjtése

A Gárdonyi Géza Könyvtár és Kulturális Központ által a TOP-7.1.1-16-H-050-4.1 kódszámú *Kulturális, közösségi értékeink, közösségi kulturális programok a közösség bevonásával* című helyi felhívásra beadott Települési értéktár Gárdony városban című támogatási kérelmünket a Gárdonyi Csillagok helyi akciócsoport támogatásra javasolta. A sikeres pályázat eredményeként a művelődési központ új intézményi honlapot hoz létre, melynek egyik önálló oldalán elérhető lesz a települési értéktár, valamint összegző kiadványt is megjelentet helyi értékeinkről egy helytörténeti értéktár kiállítás megrendezésével együtt.

Ezúton is hívjuk a város lakosságát az értéktár kialakításában való részvételre: küldjenek javaslatokat a katiocsenas@ gmail.com elérhetőségre, melyeket a Helyi Értéktár Bizottság (tagok: Marcell Kolos, Gecséné Tar Imola, Csordás Lajos, Szabó Zsolt és Ocsenás Katalin) jóváhagyó határozata véglegesíti majd az értéktárba való bekerüléshez. A beküldés formanyomtatványon történik, mely letölthető a gardony.hu-oldalról.

A Települési Értéktárak létrehozását és működtetését a 114/2013. (IV. 16.) Korm. rendelet „a magyar nemzeti értékek és a hungarikumok gondozásáról” szóló jogszabály szabályozza

A különböző értéktárakban azokat az elemeket gyűjtik, melyek a magyarságra jellemző szellemi, anyagi, természeti vagy közösségi értékkel rendelkeznek. Innen lépcsőzetesen kerülhetnek egyre feljebb a kiválasztott elemek. A Települési értéktárból a megyei értéktárba, onnan a nemzeti értéktárba. Az értéktárak csúcsán a Hungarikumok listája szerepel, amelybe olyan elemek kerülhetnek be, amik ránk, magyarokra jellemzőek, külföldieknek a magyarokat juttatják eszébe. Ilyenek például Puskás Ferenc életműve, a pálinka, a szikvíz.

Annak eldöntése, hogy mi kerülhet bele az egyes értéktárakba, az adott értéktár bizottságának feladata.

Gárdonyban is működik Települési Értéktár Bizottság, mely azon dolgozik, hogy helyi értékeinket elsősorban itt helyben elismerjük és megismerjük, majd az arra érdemeseket magasabb szintre is eljuttassuk.

Az értéktárakban szereplő elemekre semmilyen törvény által előírt kötelezettség nem hárul, a felvételtől, de akár az értéktár-ból való kivezetésről is az adott szinthez tartozó Értéktár Bizottság dönthet. Ugyan-akkor szerepet játszhatnak a település hírnevének terjesztésében, reklámértékük lehet és részt vehetnek meghatározott pályázatokon, s nem utolsósorban segítik a pedagógusok munkáját a diákok helyi kötődésének erősítésében.

A települési értéktár munkájának az a célja, hogy a helyi lakosokkal együtt összegyűjtse és megőrizze azokat a jellegzetességeket, amire mi gárdonyiak büszkék lehetünk, és ezeket az értékeinket az idelátogatókkal, illetve az ország egyéb tájain élőkkel megismertessünk.

A települési értékek adatait a települési, értéktárakban a következő szakterületenkénti kategóriák szerint kell azonosítani és rendszerezni a 114/2013. (IV. 16.) Korm. rendelet értelmében:

a) agrár- és élelmiszergazdaság: az agrárium szellemi termékei és tárgyi javai - beleértve az erdészet, halászat, vadászat és állategészségügy területét -, különösen a mezőgazdasági termékek és az élelmiszerek, a borászat, továbbá az állat- és növényfajták;

b) egészség és életmód: a tudományos és népi megelőzés és gyógyászat, természet-gyógyászat szellemi termékei és tárgyi javai, különösen a gyógyszerek, gyógynövények, gyógyhatású készítmények, gyógyvíz- és fürdőkultúra;

c) épített környezet: a környezet tudatos építési munka eredményeként létrehozott, illetve elhatárolt épített (mesterséges) része, amely elsődlegesen az egyéni és közösségi lét feltételeinek megteremtését szolgálja; valamint az embert körülvevő környezet fenntartásához kapcsolódó szellemi termékek;

d) ipari és műszaki megoldások: az ipari termelés - beleértve a kézműipart, kézművességet is - szellemi termékei és tárgyi javai, különösen az egyes technológiák, technikák, berendezés-, gép- és műszer-gyártás, műszaki eszközökkel végzett személy- és áruszállítás;

e) kulturális örökség: a kulturális örökség szellemi és tárgyi javai, különösen az irodalom, a tudomány, a népművészet és népi kézművesség, néprajz, filmművészet, iparművészet, képzőművészet, táncművészet és zeneművészet; továbbá a védett ingatlan értékei, különösen a nemzeti vagyon körébe tartozó, kiemelkedő értékű műemlékek és régészeti lelőhelyek, nemzeti és történelmi emlékhelyek, világörökségi helyszínek;

f) sport: a fizikai erőnlét és a szellemi teljesítőképesség megtartását, fejlesztését szolgáló, a szabadidő eltöltéseként kötetlenül vagy szervezett formában, illetve verseny-szerűen végzett testedzés vagy szellemi sportágban kifejtett tevékenység, különösen a sportolói életművek és csúcsteljesítmények

g) természeti környezet: az ember természetes környezetének tárgyi javai, különösen a fizikai és biológiai képződmények vagy képződménycsoportok, geológiai és geomorfológiai képződmények, természeti tájak, természeti területek, életközösségek és ökológiai rendszerek; valamint az embert körülvevő környezet fenn-tartásához kapcsolódó szellemi termékek;

h) turizmus és vendéglátás: a turizmus és a vendéglátás szellemi termékei és tárgyi javai, különösen a turisztikai attrakciók, szolgáltatások, a vendéglátó-ipari termékek, valamint a vendéglátás körébe tartozó étel- és italkészítési eljárások.

A törvény és a végrehajtási rendelet egyfajta útmutatást ad az értékek kiválasztásáról. Helyi értékek esetében a legtöbb településen a természeti és az épített örökség kategória megjelölésével érkezik a javaslatok döntő többsége. Ezt követik az étel és ital különlegességek: szinte minden település rendelkezik speciális recepttel. Sok településnek van olyan szülöttje, aki példa lehet a mostani generációk előtt is. Az ő jelölésükkor nagyon fontos tudnivaló, hogy a törvény tiltja, hogy egy ember önmagában az értéktár elemévé váljon, de azt nem tiltja, hogy ezen személy életútja, munkássága, egy egész életen át tartó tevékenysége bekerüljön az érték-tárba. Ugyanígy a kiválasztottak közé kerülhet egy hagyományőrző közösség évtizedeken át végzett tevékenysége, egy helyi rendez-vénysorozat, vagy egy helyi jellegzetesség, egy hagyomány, amely a mai napig fennmaradhatott. Ezek a példák is azt mutatják, hogy az értéktárba kerülhet minden olyan értékkel és minőséggel rendelkező dolog, amelyet a helyiek értéknek tartanak és az értéktárba jelölik.

A javaslat benyújtásához szükséges egyetlen adminisztrációs teendő **a végre-hajtási rendeletben található melléklet kitöltése**. Az előterjesztő beazonosítására szolgáló pontok adatainak felvitele csak pár percet vesz igénybe, ugyanakkor a későbbiek során ezek az információk szolgálhatnak majd a szerkeszthető, könnyen kereshető digitális adatbázis alapjául.

Három fontos része van ennek a mellékletnek: 1. az adott érték leírása, meghatározása, 2. indoklás az érték-tárba történő felvételhez, 3. illetve a csatolandó dokumentumok: képek, képek felhasználására vonatkozó nyilatkozat, ajánló és/-vagy támogatói leve-lek.

A leírás tartalmát tekintve semmiképp sem a tanulmányszerű, hivatkozásokkal tűzdelt előterjesztés az elvárás. A jó előterjesztés informatív, alapos, és alkalmas arra, hogy bárki első olvasásra is megismerje

az érték mivoltát, jelentőségét, az adott közösséggel való kapcsolatát - akár a rég-múlt, a jelen és jövő távlatában is -, ezáltal felkeltse az olvasó figyelmét, megalapozza érdeklődését.

Az indokolás szakmai és érzelmi alapokon nyugvó, az érték egyediségét, különlegességét, a közösségre gyakorolt hatásával összefüggő meg-őrzésének jelentőségét kifejező érvelés, mely meggyőző erővel bír az értéktár bizottság pozitív döntéshozatalának érdekében.

Fontos szerep jut az előterjesztés során a csatolandó mellékleteknek is. Itt nyílik lehetőség az értéket szemléltető képek (esetleg videó hivatkozások) bemutatására, melyek lehetnek fotók, korábban született írások, dokumentumok. A képek felhasználására vonatkozó nyilatkozatra azért van szükség, hogy a bizottság mind az elbíráláshoz, mind az érték későbbi megismertetése, népszerűsítése alkalmával szabadon használhassák azt. A támogató nyilatkozatok, ajánlások lehetőséget biztosítanak arra, hogy a benyújtó személyén túl a további érintettek is „megjelenjenek” a javaslatban, mely alátámasztja, hogy nemcsak az előterjesztő számára képez értéket a javaslat tárgya, hanem több személynek, a közösség jelentős részének, akár az egész közösségnek, több közösségnek.

Most talán több időnk van végiggondolni, számbavenni közvetlen környezetünk értékeit, s javasolni azt a települési értéktárba.

Várjuk javaslataikat! Az értéktárat kiadvány formában idén karácsonyig szeretnénk megjelentetni, mindannyiunk ajándékaként.

Ocsenás Katalin
igazgató
Gárdonyi Géza Könyvtár és Kulturális Központ